OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

26.10.2022

Eduskunnan talousvaliokunnalle

U 56/2022 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta

Johdanto

Komissio antoi toukokuussa 2022 ehdotuksen direktiiviksi, jolla muutettaisiin rahoituspalveluja koskevia etäsopimuksia koskevaa sääntelyä (direktiiviehdotus). Voimassa oleva rahoituspalvelujen etämyynnistä annettu direktiivi 2002/65/EY (etämyyntidirektiivi) kumottaisiin ja rahoituspalveluja koskevista etäsopimuksista säädettäisiin vastaisuudessa kuluttajien oikeuksista annetussa direktiivissä 2011/83/EU (kuluttajaoikeusdirektiivi).

Direktiiviehdotuksen käsittely neuvoston kuluttajansuoja- ja kuluttajavalistustyöryhmässä on alkanut. Puheenjohtajavaltio Tšekki on laatinut ensimmäisen kompromissiehdotuksen, joka toimitetaan valiokunnalle tämän muistion liitteenä.

Direktiiviehdotuksessa eräiden kuluttajaoikeusdirektiivin artiklojen soveltamisala laajennettaisiin kattamaan rahoituspalveluja koskevat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliset etäsopimukset, vaikka kuluttajaoikeusdirektiiviä ei pääsääntöisesti sovelleta rahoituspalveluihin. Rahoituspalveluja koskevat etäsopimukset tulisivat kuluttajaoikeusdirektiivin 4 artiklan mukaisen täysharmonisoinnin piiriin. Jäsenvaltiot eivät siis voisi kansallisesti pitää voimassa tai ottaa käyttöön direktiivistä poikkeavia näitä sopimuksia koskevia säännöksiä, ellei direktiivissä toisin säädetä.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Kuluttajaoikeusdirektiiviin lisättäisiin myös uusi, pelkästään rahoituspalveluja koskeviin etäsopimuksiin sovellettavaksi tuleva luku. Se sisältäisi säännöksiä esimerkiksi kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä annettavista tiedoista ja sopimuksen peruuttamisesta. Mikäli tuotekohtaiseen unionin säädökseen sisältyy ennen sopimuksen tekemistä annettavia tietoja tai peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä, sovellettaisiin vain kyseisten säädösten mukaista tiedonantovelvollisuutta tai peruuttamisoikeutta koskevia säännöksiä, ellei kyseisessä säädöksessä toisin säädetä. Puheenjohtajan ensimmäisen kompromissiehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää tai pitää voimassa direktiiviehdotuksen mukaisia tiedonantovelvoitteita tiukempia velvoitteita.

Direktiiviehdotukseen sisältyy säännöksiä elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta antaa palveluja etäyhteydellä tarjotessaan kuluttajille riittävät selvitykset, joiden perusteella tämä voi arvioida palvelujen sopivuutta itselleen. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi direktiiviehdotuksen mukaan varmistettava, etteivät rahoituspalvelujen tarjoajien verkkorajapinnat vääristä ja heikennä kuluttajien kykyä vapaaseen, itsenäiseen ja informoituun päätöksentekoon. Tätä koskeva säännös on poistettu puheenjohtajan ensimmäisestä kompromissiehdotuksesta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotuksen tavoitteita rahoituspalvelujen tarjonnan edistämisestä sisämarkkinoilla siten, että samalla varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso. Ongelmallista on kuitenkin muun muassa, etteivät jäsenvaltiot komission ehdotuksen mukaan voisi laajentaa muihin EU-säädöksiin perustuvia tiedonantovelvoitteita koskemaan sellaisia rahoituspalveluja koskevia etäsopimuksia, jotka eivät kuulu kyseisen säädöksen soveltamisalaan. Epäselvää on myös, onko tarkoituksena, että direktiiviehdotuksen mukaiset tiedonantovelvoitteet syrjäytyvät siinäkin tapauksessa, että muu EU-säädös sisältää vain yksittäisiä ennakkotiedonantovelvoitteita, jotka eivät kata tiedon antamista kaikista direktiiviehdotuksessa edellytetyistä seikoista. Vastaavasti epäselvää on peruuttamisoikeuden osalta esimerkiksi se, sovelletaanko direktiiviehdotuksen peruuttamispainiketta koskevia säännöksiä tapauksissa, joissa muu EU-säädös sisältää säännöksiä kuluttajan oikeudesta peruuttaa sopimus. Neuvotteluissa pyritään varmistamaan, että direktiiviehdotuksen suhde tuotekohtaiseen sääntelyyn on selkeä eikä se vaaranna kuluttajansuojan korkeaa tasoa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että peruuttamisoikeuden käyttäminen rahoituspalvelujen etämyynnissä on kuluttajalle selkeää ja yksinkertaista. Neuvottelujen kuluessa selvitetään, onko direktiiviehdotuksen mukainen peruutuspainike tarkoituksenmukainen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi

ottaen huomioon myös painikkeen käyttöönotosta palvelun tarjoajille aiheutuvat kustannukset. Neuvotteluissa selvitetään myös, onko liitännäissopimusten peruuttamista koskevan sääntelyn soveltamatta jättäminen rahoituspalvelujen etämyynnissä kuluttajansuojan kannalta perusteltua.

Rahoituspalvelujen puhelinmyyntiin ei ole ehdotettu sovellettavaksi kuluttajaoikeusdirektiivin 8 artiklan 6 kohtaa, joka sisältää option jäsenvaltioille niin sanotun vahvistusmenettelyn käyttämisestä. Kohdan mukaista optiota sovelletaan kansallisesti 1.1.2023 alkaen myös rahoituspalvelujen puhelinmyyntiin (laki kuluttajansuojalain muuttamisesta; 693/2022). On tarpeen varmistaa, että optio olisi käytettävissä myös jatkossa rahoituspalvelujen puhelinmyynnissä. Direktiiviehdotukseen pyritään myös saamaan muutos sen suhteen, että kuluttajaoikeusdirektiivin 21 artiklaa, jonka mukaan puhelinyhteydenotosta elinkeinonharjoittajaan ei saa aiheutua kuluttajalle perushintaa suurempia kuluja tehtyyn sopimukseen liittyvissä asioissa, sovellettaisiin rahoituspalveluja koskeviin sopimuksiin myös silloin, kuin kyse ei ole etäsopimuksesta.

Tähänastisissa neuvotteluissa on jo saavutettu joitakin Suomen kannalta suotuisia neuvottelutuloksia. Puheenjohtajan jäsenvaltioille ehdottama mahdollisuus säätää tai pitää voimassa direktiiviehdotusta tiukempia tiedonantovelvoitteita sallisi esimerkiksi takausta ja vierasvelkapanttausta koskevan sääntelyn säilyttämisen ennallaan. Myös ennen sopimuksen tekemistä annettavien tietojen toimittamisajankohtaa on puheenjohtajan kompromissiehdotuksessa muutettu Suomen toivomalla tavalla niin, että tiedot on annettava hyvissä ajoin ennen sopimuksen tekemistä. Lisäksi kompromissiehdotuksen mukaisiin täytäntöönpanosäännöksiin on lisätty Suomen toiveiden mukainen kuuden kuukauden siirtymäaika, jotta palveluntarjoajat voisivat valmistautua direktiivin edellyttämiin muutoksiin.